

Turun hallinto-oikeus
Sairashuoneenkatu 2-4
20101 Turku

SAAPUNUT

18 -02- 2025

Turun hallinto-oikeus

Kunnallisvalitus Turun hallinto-oikeudelle

Valitus koskee Porin kaupunginvaltuuston kokouksessaan 27.1.2025 tekemää päätöstä, jolla päätetään myydä 49 prosentin osuus Pori Energia Oy:stä.

Allekirjoittaja on saanut päätöksen tiedoksi 7.2.2025. Päätös liitteenä (**kts. Liite 2a**)
Päätöksen liitteenä: Päätöksen vaikutusten ennakoarviointi (EVA) (**kts. Liite 2b**)

Allekirjoittajan valitusoikeus: 1. Pori Energia Oy:n hallituksen jäsen, 2. Porin kaupunginvaltuuston varavaltuutettu, 3. Pori Energia Oy:n asiakas, 4. Kotipaikka Pori.

Päätös ja pykälä, joihin haetaan muutosta

Vaadin muutosta kaupunginvaltuuston 27.1.2025 tekemään päätökseen myydä Pori Energia Oy:stä 49 prosentin osuuden Polhem Infra KB:n perustamalle suomalaiselle osakeyhtiölle.

Kaupunginvaltuusto, kokous 27.1.2025. **§ 10** Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynti.

Vaatimukset

Vaadin, että Turun hallinto-oikeus toteaa Porin kaupunginvaltuuston 27.1.2025 tekemän päätöksen virheellisin perustein tehdyksi ja määrää valtuuston päätöksen purettavaksi.

Vaadin myös, että Turun hallinto-oikeus asettaa täytäntöönpanokiellon valtuuston tekemälle päätökselle myydä Pori Energia Oy:n osakkeet (49 %) siihen asti, kunnes hallinto-oikeus on käsitellyt ja ratkaissut tämän valituksen. Kuntalain 143 §:n mukaan "täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi."

Pori Energia Oy:n osakkeiden myyntiä ei ole mahdollista perua, jos kauppa tehdään ennen päätöksen lainvoimaisuutta, vaikka valtuuston myyntipäätös valituksen johdosta myöhemmin kumottaisiin. Tästä syystä Turun hallinto-oikeuden on tehtävä päätös täytäntöönpanon kieltämisestä, jotta valitus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

Vaadin oikeudenkäyntikulujen korvaamista laillisine viivästyskorkeineen.

Perustelut vaatimuksille

1. Konsultin hankinta: Kaupunginhallitus valitsi VALOR Partners Oy:n konsultiksi. Hankinta oli 100 000 € + provisio. Porin konsernipalveluiden (**kts. Liite 1a**) toimintasäännön mukaan kaupunginjohtajan maksimihankinta voi olla 100 000 €. Eli tämän osalta kaupunginjohtaja ylitti jo toimivaltuutensa tehdessään viranhaltijapäätöksen (**kts. Liite 1b**), koska hankintalain mukaan tuo provisio olisi täytynyt laskea mukaan. Ja kokonaissumma olisi siten ollut sen verran korkea, että se olisi täytynyt käyttää valtuuston kautta. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja on ylittänyt toimivaltansa jo tässä kohtaa.

Lisäksi: Loppusumma konsultoinnista on yli 800 000 € VALOR Partners Oy:n hyväksi. Miten tällainen voidaan maksaa 100 000 € hankintavaltuuksilla? Ovatko konsulteille 800 000 € summan + myyntiprovision maksavat tahot verottajan hyväksymiä tahoja maksamaan ao. summan?

Onko osa konsulteille maksetuista palkkioista laillisia verottajan tulkinnan mukaisesti.

Hankintalaki: *Hankintalain mukaan kaikista 60 000 € ylittävistä hankinnoista on järjestettävä kansallinen kilpailutus ja 221 000 € ylittävistä on tehtävä EU-tasoinen kilpailutus. Saman asiakokonaisuuden hankintoja ei saa pilkkoa ja kiertää siten kilpailuttamissäädöksiä. Toisaalta hankinnoista ei saa keinotekoisesti tehdä liian suuria ja rajata siten pienempiä toimijoita pois.*

Porin kaupunki on näin ollen rikkonut hankintalakia.

2. Tarjoukset: Kaupunginjohtaja on kertonut, että loppusuoralla oli kaksi ehdokasta. Onko tämä toinen tarjous/tarjoaja esitelty valtuutetuille tai kaupunginhallitukselle? Kuka ja missä on päättänyt, että Polhem Infra KB:n tarjous tuodaan valtuutetuille? Olisi ollut perusteltua kertoa myös toisesta loppusuoralla olleesta ehdokkaasta ja perustella, miksi on päädytty Polhem Infra KB vaihtoehtoon toisen vaihtoehdon sijasta. Vertailu näiden kahden ehdokkaan välillä olisi pitänyt esittää valtuutetuille.

3. Salassapito: Kun valtuutettu tai varavaltuutettu on ainoastaan yksin päässyt tutustumaan sopimusasiakirjoihin kaupungin tiloissa ja lakimiehen valvonnassa ilman ulkopuolisia tai ilman mahdollisuuksia tehdä muistiinpanoja, kuinka valtuutettu voi tarkastella sopimusta oman asiantuntijansa kanssa? Katson, että tässä ei toteudu kaiken mahdollisen tiedon saantioikeus ilman esteitä tai rajoituksia, päin vastoin tässä on pyritty rajoittamaan valtuutetun tiedonsaantioikeus minimiin, mikä ei riitä päätöksen punnitsemiseen.

4. Puolueettomien asiantuntijoiden käytön estäminen. Asiantuntijat, jotka saavat yrityskaupan toteutumisesta myyntiprovision, eivät ole oikeita henkilöitä esittämään puolueetonta näkemystä kaupan vaikutuksista valtuuston jäsenille. Siten kaupappäätös on juridisesti pätemätön.

Kaupunginhallituksen tai Pori Energia Oy:n olisi pitänyt pyytää **Fairness opinion** eli ulkopuolisen puolueettoman asiantuntijan tekemä lausunto kaupan vaikutuksista Porin asukkaille, Porin kaupungille sekä Pori Energia Oy:lle. Tämä lausunto tehdään osakeyhtiöiden hallitusten toimesta merkittävässä yrityskaupoissa, jollainen myös tämä on Porin asukkaille ja valtuuston jäsenille.

Näiden puolueettomien asiantuntijoiden olisi pitänyt tutustua kaupan ehtoihin ja siihen, miten ne vaikuttavat pitkällä ajalla kuntalaisiin, kaupunkiin sekä itse Pori Energiaan ja antaa lausuntonsa, onko kauppa hyvä porilaisille. Tällaisen puolueettoman lausunnon ja sen tekijät, ovat ainoita, joita valtuuston edustajat voivat uskoa. Nyt asiantuntijoita, joita virkamiehet käyttivät, on pidettävä kuntalaisia tarkoitettuina esteellisinä tahoina. Heidän edustamansa konsulttiyhtiö on saamassa 800 000 € myyntijärjestelypalkkion.

Edellä todetun perusteella on todennäköistä, että konsulttiyhtiön edustajat eivät tuo mitään negatiivista seikkaa virkamiehille ja sitä kautta edelleen valtuuston tietoon, koska se vaarantaisi heidän palkkionsa. Tästä syystä myyntiprosessin vaatima puolueeton asian esittely

ei ole mahdollista. Tälle puolueettomalle käsittelylle pitää varata samat resurssit kuin myyntiä ajaville konsulteille ja virkamiehille, jotta prosessi olisi tasapuolinen.

5. Kiire: Valtuutetuille annettiin vain yksi viikko aikaa tutustua tarjoukseen, sopimukseen ym. asiaan liittyviin salaisiin dokumentteihin. Tällaisessa ajassa on mahdotonta ilman talousasiantuntijan ja yritysopimukseen perehtyneen lakimiehen apua ymmärtää vaikeaselkoisia asiapapereita ja niiden pitkäaikaisia vaikutuksia. Millaiset mahdollisuudet valtuutetulla, jolla ei ole taloushallinnon koulutusta tai lakiosaamista, on omaksua vaikeita sopimusasiakirjoja ja tekstejä ilman ulkopuolista asiantuntija-apua ollessaan lyhyen hetken kaupungin tiloissa ilman muistiinpanojen tekemisen mahdollisuutta? Pelkästään se, että käännökset on tehty alkuperäisistä englanninkielisistä sopimuksista konekääntämällä suomeksi, voi sisältää kohtalokkaita käännösvirheitä asian oikein ymmärtämiseksi.

Kansalaiskeskustelu Porin historian merkittävimmästä talouspäätöksestä vain yhden viikon aikana on mahdotonta. Lisäksi kaupunginvaltuutetuilta ja varavaltuutetuilta vaadittiin salassapitosopimuksen allekirjoittamista. Kun näin oli, tiedon saavutettavuutta ei olisi tullut heiltä rajoittaa.

6. Yhtiön arvon määrittämisestä: Arvonmäärittämisessä Pori Energia Oy:n hinnaksi muodostui 905 milj. €. Miksi vähemmistöosuuden (49 %) hinnaksi tuli Polhem Infra KB:n tarjouksessa vain 360 milj. €? Käsittäkseni, kaiken maalaisjärjen mukaan, vähemmistöosuuden (49 %) hinnaksi olisi pitänyt muodostua 443,45 milj. €.

7. Infra Pori Oy Ab: Kaupparekisteriin perustettiin ti 14.1.2025 Infra Pori Oy Ab, jonka hallituksessa istuu Polhem Infra KB:n edustajia. Yhtiön kotipaikka on Pori ja postiosoite c/o Dittmar & Indrenius Pohjoisesplanadi 25 A, 00100 HELSINKI. Yhtiön perustamisesta ja tarkoituksesta ei valtuutetuille valtuustoinfoissa kerrottu mitään, vaikka kaupungin johdolla oli tiedossa, että sellainen perustetaan.

Käsitykseni mukaan kyseessä on ainakin vielä tässä vaiheessa pöytälaatikkofirma, joka on perustettu vain hallinnoimaan ja ostamaan Pori Energia Oy:n osakkeista 49 prosenttia. Tämän uuden yhtiön olemassaolo ja merkitys tässä yrityskaupassa on ollut täysin hämärän peitossa. Kahdessa viimeisessä valtuustoinfossa ostajaksi esiteltiin ruotsalainen Polhem Infra KB. Viimeiset valtuustoinfot pidettiin 17.1. ja 20.1.2025. Infra Pori Oy Ab perustettiin 14.1.2025.

Miten on mahdollista, että ostajana ja ostotarjouksen tekijänä on ollut Polhem Infra KB, mutta valtuuston päättäessä myynnistä, ostajaksi muuttuikin esityslistalla Infra Pori Oy Ab? Loukkaako tämä menettely toisen arvioinneissa mukana olleen ostajaehdokkaan oikeuksia? Kun kahta ostajaehdokasta on arvioitu ja laitettu paremmuusjärjestykseen, niin silloin ei arvioitavana ollut Infra Pori Oy Ab.

8. Pori Energia Oy:n vapaan oman pääoman rahaston arvo on 150 milj. €. Pori Energia Oy:lle on kerääntynyt lähes 150 milj. € ulosmaksamattomia osinkoja. Summa nousee vuosittain. Tämä 150 milj. € voidaan nostaa osinkoina esim. ottamalla velkaa nostettavan summan verran. Kun mahdolliset osingot (49 %) vähennetään päätetystä 360 milj. € kauppahinnasta, todellisia myyntituloja myytävästä 49 prosentin osuudesta jääkin vain noin 280 milj. €. Osingot voidaan rahoittaa velkaannuttamalla Pori Energia Oy:tä ja Porin kaupunkia muiden energiayhtiöiden kauppojen tapaan.

Tästä Pori Energia Oy:n lähes 150 milj. € maksamattomien osinkojen summasta ei valtuutetuille kerrottu mitään, eikä asiaa avattu millään tavalla. Kenelläkään valtuutetulla ei ollut käsitystä siitä, että Pori Energia Oy:n ottamalla velkarahalla voidaan maksaa esim. Polhem Infra KB:lle osinkoja 73.5 milj. € (73.5 milj. € on 49 prosentin osuus 150 miljoonasta). Asia pimitettiin valtuutetuilta.

9. Valtuutettujen harhauttaminen keskeisen virkamiehen toimesta. Kaupungin talousjohtaja Tuomas Hatanpää esitti Porin valtalehdessä, Satakunnan Kansassa, runsas vuorokausi ennen myynnistä päättäneitä kokousta seuraavaa: "Pankkitilillä yhtiöllä on rahaa 7 miljoonaa euroa. Tämän puitteissa yhtiö voi siis maksaa osinkoja kuitenkin huolehtien siitä, että kassa säilyy toimintakykyisenä."

Väite ei pidä paikkaansa. Yhtiön osingonmaksukykyä arvioidaan osingon maksuhetken mukaan eikä esim. tilinpäätöshetken mukaan. Tilinpäätöksen jälkeen liiketoiminnasta kertyneillä varoilla ja lainan ottamisella kassatilannetta voidaan parantaa osingon maksamiseksi jakokelpoisein voittovaroihin saakka. Osakeyhtiössä osingon maksuvara lasketaan koko konsernin voittovaroista eli Porin Energian osalta vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan 146 milj. €.

Talousjohtaja Tuomas Hatanpää esitti seuraavaa: "Konsernitilinpäätöksen kertyneet voittovarot (146 milj.€) sisältävät huomattavan määrän (noin 100 milj. €) laskennallisia eriä, joilla ei ole mitään tekemistä yhtiön osingonjakokykytyyden kanssa."

Tämäkään väite ei pidä paikkaansa. Laki konserniavustuksesta verotuksessa (825/1986, KonsAvL) mahdollistaa konsernissa toimivien elinkeinotoimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden välisen tulojen tasaamisen konserniavustuksella. Porin Energia Oy:n osalta emoyhtiö jakaa osingot omistajalle, ja Pori Energia Oy:n konserniyhtiöt antavat tarvittavat konserniavustukset emoyhtiölle esim. osingon maksua varten. Tarvittaessa tytäryhtiöt voivat ottaa velkaa konserniavustusten maksamista varten. Kuntien kokonaan omistamissa yhtiöissä ei tietääksenne ole missään jaettu kaikkia voittovaroja velkarahalla. Sen sijaan esim. Kajaanissa ja Mikkelissä energiayhtiöiden voittovarot on jaettu heti ulkomaisten sijoittajien tullessa osaomistajiksi. Kajaanissa kaupungin konsernivelka nousi myyntiä seuraavana vuonna 150 milj. € eli 57,3 prosenttia energiayhtiön 33,9 prosentin osuuden myynnin jälkeen.

Talousjohtaja rinnastaa myös virheellisesti osakeyhtiön konsernivoittovarot kunnan konsernitilinpäätöksen ylijäämään. Kunta ei tietenkään voi jakaa osinkoja kenellekään, eivätkä kunnan konserniyhtiöt voi maksaa konserniavustuksia kunnille. **(kts. Liite 3).**

Talousjohtaja on harhaanjohtavilla lausunnoillaan ja esityksillään yrittänyt pitää valtuutetut tietämättöminä Pori Energialle kerääntyneestä lähes 150 milj. € ulosmaksamattomien osinkojen summasta sekä siitä, mitä summalle voi tapahtua kaupanteon jälkeen. Tämän tiedon avaaminen valtuutetuille olisi saattanut johtaa äänestyksessä toisenlaiseen tulokseen. Virkavastuulla toimiva talousjohtaja ei voi esittää "hatusta vedettyjä" paikkansa pitämättömiä väitteitä kaupungin päämediassa vain 1-2 vrk ennen päätöstä, jolloin vastineen antaminen on mahdotonta mm. viikonlopun takia. Katson, että hän on tässä kohtaa rikkonut virkavelvollisuuttaan.

10. Virkavaltuuksien ylittäminen. Onko kaupungin virkamiesjohto noudattanut Pori Energia Oy:n osakkeiden myyntiin liittyvän yhtiön oikeudellisen, taloudellisen ym. tarkastuksen (Vendor

Due Diligence eli VDD-tarkastuksen) tilauksessa kaupungin hankintasääntöä? Onko kaupunginhallitus käsitellyt asian ja antanut kaupunginjohtajalle ja muille virkamiehille valtuuden hankintaan. Hankinnan arvo on ollut yli 100 000 €.

11. Vaikutusarvioiden puute ja uusien tietojen jättäminen huomioon ottamatta päätöstä perusteltaessa. Suomen hallitus ilmoitti 31. tammikuuta, vain neljä päivää PE-päätöksen jälkeen, että Poriin rakennetaan TNT-räjähdyssainetehdas. Samassa lehdistötilaisuudessa puhui myös Porin kaupunginjohtaja Lauri Inna. Hänen puheenvuorostaan kävi hyvin ilmi, että Porin kaupungin ylin johto oli tiennyt jo kuukausia aiemmin, että tehdasta kaavaillaan Poriin. Muuten ao. tiedon julkistaminen olisi ollut mahdotonta.

TNT-tuotantolaitos on vuosiin suurin teollinen Poriin suunniteltu investointi, jolla on merkitystä sekä Pori Energian että kaupungin tuloihin. Kaupungin johto olisi voinut hyvin lykätä kaupunginvaltuuston päätöstä Pori Energia Oy:n 49 prosentin osuuden myynnistä valtiovaltan TNT-tehdasta koskevan julkistuksen jälkeiseen aikaan. Tehtaan tulolla on merkitystä vaikutusarvioissa, joka olisi tullut kertoa.

- Kaupunginjohtaja Lauri Inna totesi 20.1. viimeisessä valtuustoinfossa, että kun tämä päätös Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnistä on tehty, on kerrottavana Porin kannalta taloudellisesti merkittävän hyviä uutisia.
- Kaupunginvaltuustossa 27.1. tehtiin päätös Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnistä. Vaikuttiko tämä kaupunginjohtaja 20.1. valtuustoinfossa kertoma asia osaltaan myyntipäätöksen syntyyn valtuustossa?
- Satakunnan Kansan nettisivulla 31.1. julkaistiin uutinen ”Poriin tulee TNT-räjähdetehdas – yli 200 miljoonan euron investointi”.

Vaikutusarvioissa olisi tullut ottaa huomioon Pori Energian omistusten kehittymisen merkitys (mm. Oomin osaomistus) ja kaupungin omistaman Porin sataman tuleva merkitys erityisen suurten merituulivoimakomponenttien mereen laskemisessa – ainoa lajissaan Suomessa.

Vaikutusarvioissa ei ole myöskään mitään Porin sähkön ja kaukolämmön käyttäjien maksamien hintojen vaikutuksesta kaupunkilaisten ostovoimaan ja verotuloihin. Mikäli uusi muodostettava energiayhtiö korottaa hintoja tuntuvasti, sekä porilaisten mahdollisuus käyttää varojaan kuluttamiseen, että näin syntyvän toimeliaisuuden vaikutus verotuloihin pienenee.

Mielestäni vähintäänkin edellä mainitut vaikutusarviot olisi tullut olla valtuutettujen käytössä Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myyntipäätöstä tehtäessä.

12. Lainoituksesta: Valtuutetuille on Porissa kerrottu, että kuluttajahintojen suuri korotus ja nousu ei ole mahdollista, koska Suomen lainsäädäntö ei sitä salli. Kuitenkin energiaviraston kaava sallii 8 prosentin tuoton pääomalle. Mitä enemmän omaa tai vierasta pääomaa (lainoja) investoidaan, sitä korkeampia hintoja voidaan laillisesti asiakkailta vaatia. Tämä on syy, miksi esimerkiksi Suomen suurin energiaverkkoyhtiö Caruna on pystynyt nostamaan hintojaan runsaasti: se on investoinut lainarahalla ja sallitut tuotot on sisällytetty asiakkailta perittäviin hintoihin.

Koska Pori omistaisi kaupan toteutuessa 51 prosenttia yhteisyrityksestä, yhteisyrityksen lainat näkyisivät Porin kaupungin konsernitaseessa. Kuitenkin vaikutusarvioissa on mainittu vain kaupungin lainat. Tämä on harhaanjohtavaa, koska jo alussa, vaikka kaupungin lainoja

maksetaan pois, nostetaan samalla uusia lainoja yhteisyritykseen, ja konsernitasolla lainojen määrä voi jopa lisääntyä.

Uudet lainat nostetaan markkinoilta bullet-tyyppisinä eli lainoina, joita ei makseta pois.

Kaupungin tulot vähenevät tätä kautta ja korkeakorkoisia lainoja ei voi maksa pois ja näin vähentää korkokustannuksia. Tämä olisi pitänyt mainita päätösesityksen perusteluissa.

LIITTEET

Liite 1a Konsernipalvelut -esikuntayksikön toimintasääntö 1.1.2023

Liite 1b Asiantuntijapalvelun hankinta 16.12.2024 (viranhaltijapäätös)

Liite 2a Porin kaupunginvaltuusto 27.1.2025 pöytäkirjaote, § 10 Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynti.

Liite 2b Pöytäkirjaotteen mukana liite: Päätöksen vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

Liite 3 Tuomas Hatanpään kirjoitus, Satakunnan Kansa – Länsi Suomi

Porissa 13.2.2025

